

Όπως

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

είμα,

Υπό την αιγίδα και με τη συγχρηματοδότηση
του Υπουργείου Πολιτισμού

ΣΜΟΥΤΙ

SYN
ERG
EVO
CULTURE
SPACE

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

Φορέας Υλοποίησης: Συνεργείο Μουσικού Θεάτρου (ΣΜουΘ)

Το Συνεργείο Μουσικού Θεάτρου (ΣΜουΘ) ιδρύθηκε το 2001 στη Λάρισα από νέες και νέους επαγγελματίες του Θεάτρου, της Μουσικής, του Χορού και των Ψηφιακών Μέσων για να προσφέρει σε άτομα κάθε ηλικίας ευκαιρίες κατάρτισης, εκπαίδευσης, συνδημιουργίας και έρευνας στις τέχνες που απαρτίζουν το Μουσικό Θέατρο.

Το ΣΜουΘ λειτουργεί ως αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία και αναπτύσσεται σταθερά με γνώση και πρωτοτυπία σε τέσσερις βασικούς άξονες: Εκπαίδευση, Πολιτιστικές Παραγωγές, Διοργάνωση Φεστιβάλ και Συνέργειες. Κατευθυντήριες αρχές που διέπουν το ισχυρό πολιτισμικό του αποτύπωμα είναι η ευαισθησία με την οποία αγκαλιάζει τις ανάγκες προσβασιμότητας και συμπερίληψης και η επαγρύπνηση με την οποία αναζητά νέα μέσα καλλιτεχνικού, πολιτιστικού, κοινωνικοπολιτικού ακτιβισμού και συμμετοχικότητας. Συγκεκριμένα το ΣΜουΘ προσφέρει:

- ◆ Εκπαίδευση στις παραστατικές τέχνες με Δημιουργικά Εργαστήρια για παιδιά, έφηβους και ενήλικες
- ◆ Ανάπτυξη εκπαιδευτικών μεθοδολογιών και εκπαιδευτικών εργαλείων στα πλαίσια στοχευμένων εθνικών και ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών που αφορούν κυρίως τη νεολαία και ειδικές κοινωνικές ομάδες (άτομα με αναπηρία, πρόσφυγες, ανέργους κ.α.) Από το 2009 συμμετέχει ως βασικός εταίρος σε ευρωπαϊκά έργα και συνεργάζεται στενά με εκπαιδευτικούς & πολιτιστικούς οργανισμούς σε όλη την Ευρώπη σε μία προσπάθεια ενσωμάτωσης της τέχνης στην κοινωνική δράση
- ◆ Δράσεις κινητικότητας και ανταλλαγές νέων σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ◆ Πολιτιστικές παραγωγές στις παραστατικές τέχνες (θέατρο, χοροθέατρο, όπερα: Δεσποινίς Ζουλί, Ολεάννα, Loop, Φι & Λι, Ρακωδία, Αλήθεια, Παραμυφικό, Κάρμεν κ.λπ.)
- ◆ Διοργανώσεις δύο ετήσιων Φεστιβάλ: Ευρωπαϊκή Πορτή της Μουσικής & Φεστιβάλ Παραστατικών Τεχνών/ΜΠαρΤ)

Το “ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ Χώρος Πολιτισμού” αποτελεί το νέο δημιούργημα της ομάδας του ΣΜουΘ στο ώριμο στάδιο επέκτασης των δραστηριοτήτων του. Πρόκειται για έναν λειτουργικό και καλαίσθητο πολυχώρο 350 τ.μ. ο οποίος αναπτύσσεται σε δύο επίπεδα και στεγάζει τα γραφεία, τις πολιτιστικές και εκπαιδευτικές δράσεις του ΣΜουΘ και φυσικά τις θεατρικές παραγωγές και παραστάσεις του. Το ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ βρίσκεται στον κεντρικότερο άξονα της πόλης και διαθέτει:

- ◆ Παραστατικό χώρο 80 θέσεων
- ◆ Σκηνή 6.5 x 6.5 μ με πλήρη τεχνικό εξοπλισμό
- ◆ Εργαστηριακό & εκθεσιακό χώρο
- ◆ Φουαγιέ/καφέ
- ◆ Αίθουσα συναντήσεων
- ◆ Στούντιο ήχου και εικόνας

Το ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ άνοιξε την αγκαλιά του στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή της πόλης τον Οκτώβριο του 2024 και προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες υποστήριξης και φιλοξενίας καλλιτεχνικών ομάδων, πολιτιστικών παραγωγών και project από την Ελλάδα και το εξωτερικό. www.synergeio.eu

Τι είναι το πρόγραμμα ‘ΟΠΩΣ ΕΙΜΑΙ

Το “ΟΠΩΣ ΕΙΜΑΙ” είναι ως ένα πρωτό-τυπο θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε με την αιγίδα και την οικονομική ενίσχυση του Υπουργείου Πολιτισμού. Είναι σχεδιασμένο για μαθήτριες/μαθητές ηλικίας 13-18 ετών που επιζητούν μια μοναδική εμπειρία αυτογνωσίας και ενσυναίσθησης.

Το πρόγραμμα αναπτύσσεται ως βιωματικό εργαστηρίου αξιοποιεί τις παραστατικές και αναπαραστατικές τέχνες (θέατρο, κίνηση, φωτογραφία) για να αγγίξει ζητήματα που αφορούν:

Την εικόνα σώματος

Τα κοινωνικά στερεότυπα γύρω από την εμφάνιση

Τις διακρίσεις και το body-shaming

Την επιρροή των social media

Την ανάγκη αποδοχής της διαφορετικότητας και του εαυτού μας

Την κριτική στάση απέναντι σε φαινόμενα μη αποδοχής και αποκλεισμού

Μέσα από βιωματικά εργαστήρια, οι έφηβοι καλούνται να δουλέψουν δημιουργικά και συλλογικά και να αναστοχαστούν πάνω στα κοινωνικά στερεότυπα και τις πεποιθήσεις για το σώμα και την εξωτερική εμφάνιση μέσα σε ένα περιβάλλον ασφάλειας και αποδοχής.

Πώς μιλάμε στη νεολαία για την εικόνα του σώματος χωρίς να γινόμαστε διδακτικοί;

Τι σημαίνει να δεις τον εαυτό σου όπως είναι – και να τον αποδεχτείς;

Πώς νιώθουν οι νέοι με το σώμα και την εξωτερική τους εμφάνιση σε μια ηλικία που το σώμα αλλάζει διαρκώς;

Μπορούν οι παραστατικές τέχνες να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον αποδοχής, προβληματισμού και αναστοχασμού;

Τίως προέκυψε η ιδέα

Η ιδέα προέκυψε από την καθημερινή επαφή των εκπαιδευτών της ομάδας του ΣΜουΘ με εφηβικές ομάδες. Η σχέση των εφήβων με τα social media πολλαπλασιάζει τα στερεότυπα με τα οποία καλούνται να αναμετρηθούν και να διαχειριστούν καθημερινά. Η καθημερινή αυτή εμπειρία ανέδειξε ερωτήματα, προβληματισμούς και ανησυχίες που αναδύονται συχνά κατά την εφηβεία, μια περίοδο έντονων σωματικών, συναισθηματικών και κοινωνικών μεταβολών, κατά την οποία η ανάγκη για αποδοχή και αναγνώριση αποκτά ιδιαίτερη σημασία.

Στο σύγχρονο κοινωνικό πλαίσιο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν βασικό χώρο έκφρασης, επικοινωνίας και κοινωνικοποίησης των εφήβων. Παράλληλα, η συνεχής έκθεση σε εικόνες, πρότυπα και αφηγήσεις γύρω από το «πώς πρέπει να είναι κανείς» συχνά εντείνει υπαρκτές αναπτυξιακές ανη-

συχίες που σχετίζονται με την εικόνα του σώματος, την ταυτότητα και την αίσθηση του ανήκειν. Οι προβληματισμοί γύρω από το αν η εικόνα τους είναι αποδεκτή δεν αποτελούν νέο φαινόμενο, ωστόσο φαίνεται να αποκτούν μεγαλύτερη ένταση και ορατότητα στο ψηφιακό περιβάλλον. Γνωρίζοντας ότι η τέχνη και η ομαδική διεργασία ενδυναμώνουν τα παιδιά, αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε ένα εργαστήρι με θεατρικά εργαλεία και παιχνίδια, εστιάζοντας σε αυτή τη θεματική. Θεωρούμε ότι η τέχνη έχει τη δύναμη να δημιουργήσει ένα περιβάλλον ασφάλειας, ελευθερίας και αναστοχασμού, όπου οι έφηβοι/οι θα μπορέσουν να προσεγγίσουν συνειδητά και με κριτική σκέψη τα κοινωνικά κατασκευασμένα στερεότυπα. Η καινοτομία του «ΟΠΩΣ ΕΙΜΑΙ» έγκειται σε αυτήν ακριβώς τη σύνδεση της θεατρικής εμπειρίας με την ψυχοκοινωνική ενδυνάμωση των γενεών Z και A.

Στόχοι του προγράμματος

- ◆ Ανάπτυξη θετικής σχέσης με την εικόνα σώματος
- ◆ Καλλιέργεια ενσυναίσθησης & αποδοχής της διαφορετικότητας
- ◆ Υιοθέτηση κριτικής στάσης απέναντι στα πρότυπα των media
- ◆ Αντίσταση στο body-shaming και στις διακρίσεις
- ◆ Δημιουργία συμμετοχικού καλλιτεχνικού αποτελέσματος

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονισμός: Δέσποινα Μπουνίτση

Ερευνητική ομάδα: Λυδία Πάντζιου, Κατερίνα Μπέκου, Δέσποινα Μπουνίτση

Υποστήριξη έρευνας: Δήμητρα Ζαχαρούλη

Εκπαιδεύτριες-συντονίστριες εργαστηρίων: Κατερίνα Μπέκου, Δέσποινα Μπουνίτση

Φωτογραφίες: Γιάννης Χατζηαντωνίου

Βιντεογράφος: Δημήτρης Βάλλας

Τεχνική υποστήριξη: Γιάννης Χατζηαντωνίου

Γραφιστική επιμέλεια: Labrouli's Creative

Επικοινωνία: Χρυσάνθη Μανίδου

Διαχείριση έργου: Δήμητρα Ζαχαρούλη

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Το πρόγραμμα ΟΠΩΣ ΕΙΜΑΙ ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2025 να προσφέρεται καθημερινά, κατά τις πρωινές ώρες στο ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ Χώρος Πολιτισμού φιλοξενώντας σχολικές ομάδες 30-40 ατόμων από τα Γυμνάσια και τα Λύκεια του νομού Λάρισας, οι οποίες είχαν ήδη προσκληθεί να το παρακολουθήσουν από τον Σεπτέμβριο. Συνολικά, περισσότερα από 20 σχολεία και 600 παιδιά συμμετείχαν στο πρόγραμμα, ενώ σημαντική υπήρξε η πρωτοβουλία του ΣΜουΘ να ταξιδέψει η ομάδα εργασίας -κατ' εξαίρεση σε ειδικές περιπτώσεις- για να παρουσιάσει το πρόγραμμα σε σχολεία εκτός πόλης ή σε απομακρυσμένα σχολεία του νομού, τα οποία αδυνατούσαν για πρακτικούς λόγους να επισκεφθούν τον προγραμματισμένο χώρο διεξαγωγής.

Το πρωτότυπο εκπαιδευτικό υλικό ΟΠΩΣ ΕΙΜΑΙ που κρατάτε στα χέρια σας συνοδεύει και συμπληρώνει τα βιωματικά εργαστήρια καθώς σχεδιάστηκε από την ομάδα εργασίας λίγο πριν την ολοκλήρωση του προγράμματος περιλαμβάνοντας τη συγ-

χωνευμένη, πρωτογενή εμπειρία των εργαστηρίων με πρακτικά εργαλεία για περαιτέρω συζήτηση και αναστοχασμό μέσα στη σχολική τάξη. Το παιδαγωγικό αυτό υλικό διανέμεται δωρεάν στις/στους εκπαιδευτικούς των σχολείων της Β'θμιας εκπαίδευσης του νομού Λάρισας με στόχο να χρησιμοποιηθεί ως πολύτιμο εργαλείο συζήτησης και προβληματισμού μέσα στην σχολική τάξη, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα του προγράμματος πέρα από τη διάρκειά του.

Κεντρική αρχή του εργαστηρίου είναι η δημιουργία ενός ασφαλούς και υποστηρικτικού πλαισίου, όπου το παιχνίδι και η δημιουργικότητα λειτουργούν ως βασικά εργαλεία συμμετοχής και έκφρασης. Οι μαθητές/τριες μοιράζονται ένα κοινό βιωματικό πεδίο με την ομάδα τους και δουλεύουν πάνω σε ρεαλιστικές καταστάσεις που συναντούν στην καθημερινή ζωή, αυτή τη φορά με κοινό στόχο την κατανόηση και την αντιμετώπιση του body shaming. Μέσα από τη συμμετοχική διαδικασία, ενισχύεται η συνεργασία, η ενσυναίσθηση και η αίσθηση ότι τα ζητήματα που τους απασχολούν μπορούν να ιδωθούν και να επεξεργαστούν συλλογικά.

Το γλωσσάρι του αντί - body shaming

Έννοιες που χρειάζεται να γνωρίζουμε όταν συζητάμε για την εικόνα σώματος

Τι είναι τα Στερεότυπα

Τα στερεότυπα αποτελούν γενικευμένες και συχνά υπεραπλουστευμένες αντιλήψεις για ομάδες ανθρώπων, οι οποίες δεν λαμβάνουν υπόψη την ατομική ποικιλομορφία. Λειτουργούν ως νοητικές συντομεύσεις που μας επιτρέπουν να οργανώνουμε τον κόσμο γρήγορα, αλλά ταυτόχρονα περιορίζουν την αντικειμενικότητα και τη συνολική κατανόηση των ανθρώπινων εμπειριών.

Γενικά παραδείγματα προς συζήτηση:

- ◆ «Οι έφηβοι είναι ανεύθυνο»
- ◆ «Οι ηλικιωμένοι δεν καταλαβαίνουν την τεχνολογία»

Θεωρητικές Προσεγγίσεις για τα Στερεότυπα

1. Θεωρία Κοινωνικής Ταυτότητας

Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας, οι άνθρωποι τείνουν να κατηγοριοποιούν τον κόσμο σε ομάδες «εμείς» και «οι άλλοι». Η ένταξη σε μια ομάδα ενισχύει το αίσθημα του ανήκειν και την αυτοεκτίμηση, όμως συχνά συνοδεύεται από υπεραπλουστευμένες ή αρνητικές αντιλήψεις για όσους θεωρούνται «εκτός» ομάδας. Με αυτόν τον τρόπο, τα στερεότυπα λειτουργούν προστατευτικά για την εικόνα της ομάδας, αλλά ταυτόχρονα συμβάλλουν στη δημιουργία αποκλεισμών και κοινωνικών ανισοτήτων. Το σχολείο μπορεί να αποτελέσει χώρο όπου αναγνωρίζεται η ανάγκη του ανήκειν, χωρίς αυτή να οδηγεί στον αποκλεισμό ή την υποτίμηση της διαφορετικότητας.

Ερωτήσεις αναστοχασμού

- ♦ Πώς μπορώ να ανήκω σε μια ομάδα χωρίς να αποκλείω όσους είναι «εκτός»;
- ♦ Μπορώ να είμαι διαφορετικός/ή και να συνεχίζω να ανήκω κάπου;
- ♦ Πώς επηρεάζονται οι φιλίες μου όταν κάποιος δεν ακολουθεί ό,τι κάνει η ομάδα μου;

2. Θεωρία Κοινωνικής Μάθησης

Σύμφωνα με τη Θεωρία της Κοινωνικής Μάθησης, τα στερεότυπα δεν είναι έμφυτα, αλλά μαθαίνονται μέσα από την παρατήρηση και τη μίμηση προτύπων στο περιβάλλον μας. Παιδιά και έφηβοι διαμορφώνουν αντιλήψεις για το τι θεωρείται «όμορφο», «φυσιολογικό» ή «αποδεκτό» επηρεαζόμενοι από γονείς, σχολείο, συνομηλίκους, ΜΜΕ και κοινωνικά δίκτυα. Τα πρότυπα ομορφιάς δεν είναι σταθερά· αλλάζουν με τον χρόνο και τις κοινωνικές τάσεις. Συγκεκριμένες εικόνες σώματος που προβάλλονται και επιβραβεύονται επανειλημμένα, τείνουν να εσωτερικεύονται, ακόμα κι αν δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα ή στη διαφορετικότητα των σωμάτων. Το σχολείο μπορεί να λειτουργήσει προστατευτικά, ενισχύοντας την κριτική σκέψη και την κατανόηση ότι δεν υπάρχει ένα «ιδανικό» σώμα, αλλά πολλές διαφορετικές και ισότιμες εκδοχές.

Ερωτήσεις αναστοχασμού

- ♦ Ποια πρότυπα ομορφιάς βλέπουμε πιο συχνά σήμερα στα social media; Ήταν τα ίδια πριν από 10 ή 20 χρόνια;
- ♦ Ποιος αποφασίζει τελικά τι θεωρείται «όμορφο» ή «ιδανικό σώμα»;
- ♦ Πώς επηρεαζόμαστε όταν προσπαθούμε να μοιάσουμε σε ένα πρότυπο που αλλάζει συνεχώς;
- ♦ Μπορούν δύο άνθρωποι να έχουν τελείως διαφορετική εικόνα για το «τέλειο σώμα» και να έχουν δίκαιο;

3. Γνωστική Προσέγγιση

Σύμφωνα με τη γνωστική προσέγγιση, ο άνθρωπος εγκέφαλος τείνει να απλοποιεί την πραγματικότητα για να την επεξεργάζεται γρήγορα και αποτελεσματικά. Τα στερεότυπα λειτουργούν ως «συντομεύσεις σκέψης», βοηθώντας μας να κατηγοριοποιούμε ανθρώπους και καταστάσεις χωρίς πολλή σκέψη. Αν και αυτή η διαδικασία είναι φυσική, συχνά οδηγεί σε υπεραπλουστεύσεις και άδικες γενικεύσεις, καθώς αγνοεί τις ατομικές διαφορές και τη μοναδικότητα κάθε ανθρώπου. Η καλλιέργεια επίγνωσης και κριτικής σκέψης μπορεί να βοηθήσει τους εφήβους να αναγνωρίζουν τότε η σκέψη τους βασίζεται σε στερεότυπα και να τα αμφισβητούν.

Ερωτήσεις αναστοχασμού

- ♦ Πως καταλαβαίνω ότι βγάζω «γρήγορα» συμπεράσματα για ένα άτομο;
- ♦ Πώς μπορεί ένα στερεότυπο να με κάνει να παρεξηγήσω έναν άνθρωπο;
- ♦ Τι αλλάζει όταν προσπαθώ να γνωρίσω κάποιον πέρα από την πρώτη εντύπωση;
- ♦ Πώς μπορώ να εκπαιδεύσω τον εαυτό μου να σκέφτεται πιο ανοιχτά και λιγότερο στερεοτυπικά;

4. Θεωρία Επαφής

Η θεωρία της επαφής υποστηρίζει ότι τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις μπορούν να μειωθούν μέσα από ουσιαστική και ισότιμη επαφή μεταξύ διαφορετικών ομάδων. Όταν η επαφή βασίζεται στη συνεργασία, στην ισότητα και σε έναν κοινό στόχο, δίνεται η δυνατότητα στα άτομα να γνωρίσουν τον άλλον πέρα από τις γενικεύσεις. Όσο λιγότερα γνωρίζουμε για κάποιον, τόσο περισσότερο χώρο αφήνουμε στα στερεότυπα να «συμπληρώνουν τα κενά». Αντίθετα, η προσωπική γνωριμία και η κοινή εμπειρία μπορούν να αποδομήσουν απλουστευμένες αντιλήψεις και να ενισχύσουν την ενσυναίσθηση.

Ερωτήσεις αναστοχασμού

- ♦ Για ποιους ανθρώπους ή ομάδες συνειδητοποιώ ότι «δεν ξέρω σχεδόν τίποτα» και απλώς υποθέτω;
- ♦ Έχει ανατραπεί ποτέ κάποιο στερεότυπο όταν γνώρισα κάποιον/κάποια καλύτερα;
- ♦ Τι με αιφνιδίασε θετικά ή αρνητικά σε αυτήν τη γνωριμία;
- ♦ Πώς αλλάζει η στάση μου όταν αντικαθιστώ τις υποθέσεις με πραγματική γνωριμία;

Θεωρία Κοινωνικής Ντροπής (Social Shame Theory)

Κανείς δεν γεννιέται με ντροπή για το σώμα του. Το αίσθημα της ντροπής διαμορφώνεται μέσα από τις αλληλεπιδράσεις μας με άλλους και τις κοινωνικές προσδοκίες. Το άτομο νιώθει ντροπή όταν αντιλαμβάνεται ότι δεν πληροί τα πρότυπα ή τις προσδοκίες της ομάδας του ή ότι το σώμα του αποκλίνει από τα κοινωνικά ιδανικά. Η ντροπή έχει κάποιες φορές λειτουργικό ρόλο ως κοινωνικός ρυθμιστής — μας ωθεί να συμμορφωνόμαστε με κοινωνικούς κανόνες — αλλά όταν γίνεται υπερβολική ή συστηματική, οδηγεί σε χαμηλή αυτοεκτίμηση, άγχος για το σώμα, κοινωνική απομόνωση και αρνητική σχέση με τη σωματική εικόνα.

Τι είναι οι Μικροδιακρίσεις (Microaggressions)

Οι μικροδιακρίσεις αποτελούν λεπτές, συχνά ασυνείδητες εκδηλώσεις προκατάληψης απέναντι σε άτομα που ανήκουν σε μειονοτικές ή ευάλωτες συνήθως ομάδες. Αν και κάθε περιστατικό μπορεί να μοιάζει μικρής σημασίας, η συσσωρευτική τους επίδραση μπορεί να είναι σημαντικά επιβαρυντική. Για παράδειγμα, σχόλια όπως «Μιλάς πολύ καλά ελληνικά για μετανάστρια» ή «Τώρα που αδυνάτισες είσαι πιο όμορφη» μπορεί να φαίνονται -και ίσως να γίνονται- καλοπροαίρετα, αλλά ενδεχομένως να λειτουργούν σωρευτικά σε συνδυασμό με σχόλια που μπορεί ένα άτομο να δέχεται διαρκώς για την ταυτότητα ή τα κιλά του. Η μεταφορά με το «τσίμπημα του κουνουπιού» βοηθά να γίνει κατανοητή η σωρευτική επιβάρυνση: ένα τσίμπημα είναι απλά ενοχλητικό, αλλά αν κάποιος/α δέχεται δεκάδες καθημερινά, ίσως αρχίσει να αισθάνεται άγχος, θυμό και συνεχή επαγρύπνηση.

Τι σημαίνει Ενεργός Θεατής (Active Bystander);

Ενεργός θεατής είναι το άτομο το οποίο, όταν γίνεται μάρτυρας μιας άδικης ή προσβλητικής συμπεριφοράς, δεν επιλέγει τη σιωπή, αλλά παρεμβαίνει με τρόπο ασφαλή και υποστηρικτικό. Η στάση του δεν προϋποθέτει σύγκρουση, αλλά συνειδητή επιλογή να μη νομιμοποιηθεί η διάκριση μέσα από την ανοχή. Ακόμη και μικρές παρεμβάσεις –όπως το να μη γελάσουμε με ένα προσβλητικό σχόλιο, να θέσουμε ένα όριο ή να σταθούμε δίπλα στο άτομο που πλήττεται– μπορούν να μειώσουν την κανονικοποίηση της βίας και να ενισχύσουν το αίσθημα ασφάλειας στον χώρο. Μερικές φορές, ενώ πιστεύουμε ότι παραμένουμε ουδέτεροι, στηρίζουμε την κατάσταση που ήδη επικρατεί.

Ερωτήσεις αναστοχασμού

- ◆ Τι με δυσκολεύει περισσότερο στο να παρέμβω όταν βλέπω κάτι άδικο;
- ◆ Ποιοι τρόποι παρέμβασης φαίνονται πιο ασφαλείς σε εμένα;
- ◆ Πώς θα ήθελα να αντιδρούν οι άλλοι αν εγώ ήμουν στη θέση του ατόμου που δέχεται τη διάκριση;
- ◆ Πώς μπορεί μια μικρή αντίδραση να κάνει μεγάλη διαφορά για κάποιον άλλον;

Πολυφωνικός Εαυτός

Η έννοια του πολυφωνικού εαυτού μάς βοηθά να κατανοήσουμε ότι η ανθρώπινη εμπειρία δεν είναι ενιαία και σταθερή, αλλά αποτελείται από πολλές «φωνές», στάσεις και εσωτερικές θέσεις που συνυπάρχουν και εναλλάσσονται ανάλογα με το πλαίσιο: π.χ. όπως σε μια μουσική μπάντα κάθε όργανο έχει το δικό του ρυθμό και λειτουργία, έτσι και στον εαυτό μας συνυπάρχουν διαφορετικές ανάγκες, σκέψεις και συναισθήματα. Όταν οι διαφορετικές μας φωνές δεν ακούγονται, δεν γίνονται αποδεκτές ή δεν συντονίζονται μεταξύ τους, μπορεί να προκύψει «παραφωνία». Στην εφηβεία για παράδειγμα, μπορεί να συνυπάρχει ταυτόχρονα η φωνή η οποία εκφράζει την ανάγκη του ανήκειν με μια φωνή που εκφράζει αντίθετα την ανάγκη για αυτοπροσδιορισμό και διαφοροποίηση.

Γιατί εστιάζουμε στους παρατηρητές

Η προσέγγιση του ενεργού θεατή μετατοπίζει την προσοχή από τον αυστηρό διαχωρισμό «θύτης-θύμα» προς τη συλλογική ευθύνη όλων όσων είναι παρόντες είναι παρόντες. Στην πραγματικότητα, οι ρόλοι αυτοί δεν είναι σταθεροί: ένα άτομο μπορεί σε διαφορετικές στιγμές να βρεθεί τόσο στη θέση του θύματος, όσο και στη θέση του θύτη πληγώνοντας ο ίδιος τους άλλους, συχνά ως, συχνά ως αποτέλεσμα προηγούμενων εμπειριών αποκλεισμού ή βίας. Η εστίαση στους παρατηρητές αναγνωρίζει ότι η σιωπή ή η ανοχή συμβάλλει στη διατήρηση των διακρίσεων, ενώ η παρέμβαση — ακόμη και με μικρές, ασφαλείς κινήσεις — μπορεί να αλλάξει τη δυναμική μιας κατάστασης. Έτσι, η ευθύνη δεν βαρύνει μόνο τα άτομα που εμπλέκονται άμεσα, αλλά μοιράζεται σε ολόκληρη την ομάδα, ενισχύοντας την ενσυναίσθηση, τη φροντίδα και τη αίσθηση κοινότητας.

Σημαντική υπενθύμιση

Δεν χρειάζεται να αξιολογούμε διαρκώς τα σώματά μας και τα σώματα των άλλων ως «καλά» ή «κακά». Το σώμα μας είναι το μέσο που μας επιτρέπει να ζούμε και υπό αυτήν την έννοια δεν μπορεί να υπάρχει «λάθος» τρόπος να έχει κανείς ένα σώμα.

Επιλογή καλλιτεχνικών εργαλείων

Παρατήρηση: Η παρατήρηση αποτελεί βασικό θεατρικό εργαλείο, καθώς καλλιεργεί την προσοχή και την επίγνωση του εαυτού και του άλλου. Σε κάθε δημιουργική ομαδική διεργασία, η παρατήρηση είναι ένα βασικό εργαλείο για την προσέγγιση του άλλου, την ανάπτυξη δεσμών και την ουσιαστική αλληλεπίδραση. Στο συγκεκριμένο εργαστήριο, η παρατήρηση αποτελεί έναν τρόπο προσέγγισης του κοινωνικού συνόλου, με κριτική σκέψη και ανοιχτή ματιά απέναντι στη διαφορετικότητα και την ανθρώπινη συμπεριφορά.

- **Λεκτικός αυτοσχεδιασμός:** Με αφορμή π.χ. μια εικόνα, οι συμμετέχοντες μιλούν αυθόρμητα, αξιοποιώντας τη φαντασία τους και

τις πρώτες, αυθόρμητες σκέψεις τους. Η τεχνική αυτή λειτουργεί απελευθερωτικά και δημιουργικά, αναδεικνύοντας σκέψεις αυθόρμητες και ακατέργαστες, γεμάτες αυθεντικότητα. Με αυτόν τον τρόπο, καταφέρνουμε να παρατηρήσουμε καλύτερα μέσα στα πλαίσια ενός παιχνιδιού τόσο τον εαυτό μας όσο και τον άλλον.

- **Παιχνίδι ρόλων:** Η διαδικασία του να λειτουργεί κανείς μέσα από έναν ρόλο, δηλαδή να εκφράζεται χωρίς να εκφράζει άμεσα τις προσωπικές του ιδέες, προσφέρει στους συμμετέχοντες μεγάλη ελευθερία να μιλήσουν με ειλικρίνεια για τα θέματα που προσεγγίζονται. Παράλληλα, λειτουργεί ως ένα πολύτιμο εργαλείο ενσυναίσθησης, καθώς «μπαίνεις στα παπούτσια του άλλου», δημιουργείς επιχειρήματα από τη δική του οπτική και αντιλαμβάνεσαι καλύτερα τη θέση του.

- **Χρήση φωτογραφιών και βίντεο:** Η χρήση εικόνων και βίντεο κάνει το εργαστήριο πιο ζωντανό και ενδιαφέρον στα μάτια των εφήβων. Η προβολή σε μεγάλη οθόνη και η οπτικοποίηση των βημάτων θεωρούνται σημαντικά για το εργαστήριο. Επιπλέον, τα δύο αυτά μέσα μπορούν να προσθέσουν διαφορετικότητα και πλουραλισμό, ενισχύοντας τη συμμετοχή και την κατανόηση των θεμάτων. Τέλος, οι εφηβικές ομάδες είναι πολύ εξοικειωμένες με τα οπτικοακουστικά μέσα, γεγονός που ενισχύει την αποτελεσματικότητά τους.

Μεθοδολογία εργαστηρίου & ιδέες για τους εκπαιδευτικούς

Βήμα 1ο: Καλωσόρισμα - Βασικές αρχές

Καλωσορίζουμε τα παιδιά και συστηνόμαστε. Ρωτάμε τι προσδοκίες έχουν από αυτό το εργαστήριο και τι να περιμένουν. Συστήνουμε να τα προϊδεάσετε για το θέμα και τον τρόπο με τον οποίο θα το προσεγγίσετε.

Για παράδειγμα: «Στο εργαστήριο θα ασχοληθούμε με την εικόνα του σώματος και την εξωτερική εμφάνιση μέσα από παιχνίδια, συζητήσεις και θεατρικά εργαλεία».

Δίνουμε στα παιδιά κάποια χαρακτηριστικά της διεργασίας για να νιώσουν ασφάλεια και ενθάρρυνση ώστε να συμμετέχουν ενεργά

- ◆ Το εργαστήριο δεν είναι μάθημα
- ◆ Δεν υπάρχει σωστό ή λάθος
- ◆ Χρειαζόμαστε τη συμμετοχή όλων
- ◆ Δεν δίνουμε έτοιμες απαντήσεις, αλλά θέτουμε ερωτήματα και επιχειρούμε μαζί να δώσουμε πιθανές απαντήσεις

Με αυτόν τον τρόπο, τα παιδιά καταλαβαίνουν ότι η συμμετοχή τους είναι σημαντική, και ότι το εργαστήριο είναι ένας ασφαλής χώρος για να εκφράσουμε ιδέες, απόψεις, σκέψεις και ανησυχίες.

Βήμα 2ο: Παιχνίδι Ενεργοποίησης

Στόχος: Ενεργοποίηση, εξοικείωση με τον λεκτικό αυτοσχεδιασμό

Μια μπάλα περνάει από χέρι σε χέρι. Ο/Η συντονιστής/τρια του εργαστηρίου ξεκινάει τη συζήτηση θέτοντας ένα θέμα. Η πρώτη φράση ξεκινάει από το γράμμα Α. Στη συνέχεια, δίνει τη μπάλα στον επόμενο και αυτός προσπαθεί να απαντήσει ξεκινώντας τη φράση του από το γράμμα Β. Η διαδικασία συνεχίζεται με την ίδια λογική, έτσι ώστε ο διάλογος να αναπτύσσεται συλλογικά και δημιουργικά ξεκινώντας πάντα από το επόμενο γράμμα της αλφαβήτου.

Παράδειγμα

- ◆ Απόψε λέω να πάω στον κινηματογράφο, θα έρθεις μαζί μου;
- ◆ Βαριέμαι να βγω απ'το σπίτι
- ◆ Γιατί να πάμε κινηματογράφο και δε πάμε θέατρο;
- ◆ Δεν έχω όρεξη για ταινία
- ◆ Ήθελα να διαβάσω, αλλά τώρα λέω να έρθω μαζί σας
- ◆ Θέλω να έρθω και εγώ κ.ο.κ

Βήμα 3ο: Μία εικόνα, χιλιάδες ιστορίες

Στόχοι

- ◆ Να ανακαλύψω τα στερεότυπα και τον τρόπο που επηρεάζουν την σκέψη μου.
- ◆ Να αναγνωρίσω πως λειτουργούν και πως μπορώ να τα διαχειρίζομαι
- ◆ Να συμφιλιωθώ με την ύπαρξη τους και να αναπτύξω κριτική σκέψη
- ◆ Να ανακαλύψω τρόπους να μην τα αναπαράγω

Οδηγία

Προνοούμε να υπάρχουν πολλές εικόνες στον χώρο του εργαστηρίου. Οι εικόνες προτείνουμε να είναι πορτέτα τυχαίων ανθρώπων, ιδανικά όλων των ηλικιών, εθνοτήτων, κοινωνικών τάξεων, με και χωρίς αναπηρία, διαφορετικού σωματότυπου κ.λπ.)

Ιδέες

- Μοιράζουμε εικόνες αναποδογυρισμένες και ζητάμε από τα παιδιά να τις γυρίσουν όταν έρθει η σειρά τους.

► Οι εικόνες είναι κολλημένες στον τοίχο και οι μαθητές/τριες οδηγούνται με ένα τυχαίο τρόπο σε μία εικόνα.

► Δημιουργούμε ένα βίντεο στο οποίο πολλές εικόνες αλλάζουν με μεγάλη ταχύτητα και οι μαθητές/τριες σταματούν τυχαία σε κάποια.

Στη συνέχεια, ζητάμε από τους μαθητές/τριες να μιλήσουν για την εικόνα που τους έτυχε, περιγράφοντας αυθόρμητα με ό,τι τους έρχεται στο νου όσα περισσότερα μπορούν για το πρόσωπο που βλέπουν:

- ◆ Όνομα, επάγγελμα, ηλικία, χόμπι
- ◆ Οικονομική κατάσταση
- ◆ Σχέσεις και κοινωνική ζωή
- ◆ Χαρακτηριστικά προσωπικότητας
- ◆ Ιστορία και γεγονότα που φαντάζονται για το πρόσωπο

Παράδειγμα 1ο: Την λένε Μαρία, είναι λογίστρια, δεν έχει σχέση ούτε πολλούς φίλους, ζει σε ένα μικρό διαμέρισμα στην Αθήνα. Στον ελεύθερο χρόνο της βλέπει ταινίες στο Netflix, της αρέσει να ταξιδεύει, αλλά δεν το κάνει συχνά, γιατί δεν έχει πολλά χρήματα.

Παράδειγμα 2ο: Τον λένε Μάικ. Είναι μπασκετμπολίστας και μοντέλο. Το τελευταίο καιρό κερδίζει πολλά χρήματα από διαφημίσεις αθλητικών ρούχων και παπουτσιών. Έχει σχέση με μια γνωστή ηθοποιό. Έχει καταγωγή από την Νιγηρία αλλά μεγάλωσε στην Αμερική. Τα τελευταία δύο χρόνια έχει αγωνιστεί σε ελληνική ομάδα. Του αρέσει πολύ η Ελλάδα, και το καλοκαίρι, όταν δεν έχει αγώνες, ζει στη Μύκονο.

- ◆ Προτρέπουμε τα παιδιά να μιλήσουν αυθόρμητα λέγοντας το πρώτο πράγμα που θα σκεφτούν.
- ◆ Φροντίζουμε να υπάρχει ένας γρήγορος ρυθμός, ο οποίος ευνοεί την αυθόρμητη σκέψη
- ◆ Θεωρούμε δεδομένο ότι αξιοποιείται μόνο η εξωτερική εμφάνιση των ανθρωπων και όσα λέμε μπορεί να μην ισχύουν.

Δοκιμάστε να αλλάξετε τις ιστορίες

Ιδέες

- ▶ Αφού ακουστεί μια ιστορία, πείτε εσείς μια πολύ διαφορετική ιστορία και ρωτήστε τους συμμετέχοντες ποια τους φαίνεται πιο ταιριαστή.
- ▶ Αλλάξετε ένα στοιχείο στην εικόνα και ρωτήστε τα παιδιά εάν θα έλεγαν την ίδια ιστορία στην περίπτωση που το εικονιζόμενο πρόσωπο φορούσε κοστούμι ή ένα λερωμένο T- shirt.
- ▶ Ανταλλάξτε εικόνες ή ιστορίες και δείτε τι ταιριάζει και τι όχι.

Στη συνέχεια συζητάμε με τους συμμετέχοντες τις παρακάτω ερωτήσεις και συν-δημιουργούμε πιθανές απαντήσεις:

- ◆ Ποιοι μηχανισμοί, σκέψεις, ποιες πεποιθήσεις με οδήγησαν να σκεφτώ έτσι;
- ◆ Ποιοι δημιούργησαν τα στερεότυπα;
- ◆ Πού συναντώ στερεότυπα;
- ◆ Τα στερεότυπα με διευκολύνουν ή με δυσκολεύουν;
- ◆ Είμαι κακός άνθρωπος που σκέφτομαι με στερεότυπα;
- ◆ Ποια ανάγκη με κάνει να επηρεάζομαι από τα στερεότυπα;
- ◆ Σε ποιες συνθήκες είναι πιο εύκολο να δημιουργηθούν στερεοτυπα;

Οι παραπάνω ερωτήσεις δίνουν την ευκαιρία να συζητηθούν τα παρακάτω θέματα:

- ◆ Πώς μας επηρεάζουν οι εικόνες που προέρχονται από τα social media και τη διαφήμιση;
- ◆ Αντιλαμβανόμαστε την ανάγκη να ανήκουμε σε κάποια ομάδα και να αισθανόμαστε αποδεκτοί;
- ◆ Πόσο εύκολα δημιουργώ μια εσφαλμένη άποψη για ανθρώπους διαφορετικούς από εμένα τους οποίους δεν γνωρίζω (π.χ. άτομα με ανάπηρα σώματα, διαφορετικής εθνικότητας, άτομα με ασθένειες όπου η κατάσταση τους επηρεάζει την εξωτερική τους εμφάνιση)
- ◆ Πώς λειτουργεί η κριτική σκέψη και πώς επηρεάζει την αυτοεκτίμησή μου;

Βήμα 4ο: Οι φωνές γύρω μου

Στόχοι

- ◆ Να ανακαλύψω τα στερεότυπα μέσα σε συμπεριφορές, βλέμματα ή εκφράσεις της καθημερινότητας
- ◆ Να αναρωτηθώ αν έχω αναμετρηθεί με τέτοιες συμπεριφορές ή αν έχω συμπεριφερθεί να ανάλογο τρόπο
- ◆ Να ανακαλύψω τα συναισθήματα που δημιουργούνται γύρω από τέτοιες συμπεριφορές

Οδηγία

Συγκεντρώνουμε εκφράσεις της καθημερινότητας που βασίζονται σε στερεότυπα ή ενέχουν body shaming, κριτική ή υποτίμηση.

Ιδέες

- ◆ Κάνουμε brainstorming με τους συμμετέχοντες και συγκεντρώνουμε σε ένα πίνακα εκφράσεις
- ◆ έχουμε συλλέξει ήδη τέτοιες εκφράσεις και τις έχουμε μοιράσει το χώρο
- ◆ έχουμε δημιουργήσει ένα βίντεο με ανθρώπους κάθε ηλικίας να λένε τέτοιες εκφράσεις

Παραδείγματα χαρακτηρισμών & εκφράσεων

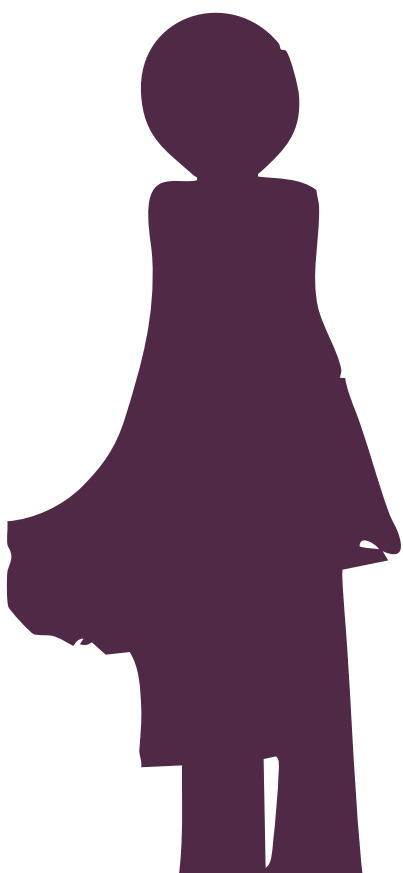
χοντρή, στέκα, λαπάς, γυαλαμπούκα, σπυριάρη,
Πώς είσαι έτσι; Πώς είμαι έτσι; Κάνε λίγα βάρη να
δυναμώσεις άντρας είσαι, κρίμα να ζεις καρτάκι,
Καμενούλα, πού πας μ' αυτή την μπλούζα,
τατουάζ, Ποιος θα σε κοιτάξει έτσι όπως είσαι;

Συζητάμε με τα παιδιά τα εξής ερωτήματα:

- ◆ Αναγνωρίζετε αυτές τις φωνές γύρω σας;
- ◆ Από ποιους ανθρώπους μπορεί να προέρχονται;
- ◆ Τι συναισθήματα σας προκαλούν;
- ◆ Τι κοινό μπορεί να έχουν τα στερεότυπα με τα κουνούπια;

Πιθανές απαντήσεις:

- ◆ Κάνουν θόρυβο
- ◆ Δεν μπορώ να τα ελέγξω
- ◆ Είναι ενοχλητικά
- ◆ Αφήνουν σημάδια
- ◆ Πρέπει να βρω τρόπο να προστατευτώ από αυτά

Βήμα 5ο: Τι κάνω με τις φωνές μέσα μου;

Ένας τρόπος να διερευνηθεί η ερώτηση είναι να καλέσουμε τα παιδιά να παρατηρήσουν μια μουσική μπάντα.

Στόχος

Να συνειδητοποιήσουμε την πολυφωνική διάσταση του εαυτού μας και την ανάγκη διαμόρφωσης προσωπικής στάσης απέναντι στα στερεότυπα.

Ιδέες

- ♦ Αξιοποιείτε ένα βίντεο από το διαδίκτυο το οποίο δείχνει μια μουσική μπάντα ή μια ορχήστρα.
- ♦ Προβάλετε μια εικόνα μιας μουσικής μπάντας
- ♦ Καλέστε τρεις συμμετέχοντες που γνωρίζουν μουσική να συντονιστούν και να παίξουν κάτι μαζί.

Ερωτήσεις για συζήτηση και αναστοχασμό

- ♦ Μπορείτε να σκεφτείτε ότι κάθε όργανο εκπροσωπεί μια διαφορετική φωνή μέσα σας, η οποία επηρεάζει τον τρόπο που σχετίζεστε με το σώμα σας;
- ♦ Μπορούν όλα τα όργανα να παίζουν ταυτόχρονα στην ίδια ένταση;
- ♦ Τι χρειάζεται σε μια μπάντα για να δημιουργηθεί αρμονία, ρυθμός και όχι φασαρία;
- ♦ Με ποιον τρόπο μπορούν να συνυπάρχουν αυτές οι «φωνές» μέσα σας;

Βήμα 6ο: Ας παίξουμε θέατρο!

Στόχοι

- ◆ Να εξερευνήσουν καθημερινά ζητήματα μέσα από διαφορετικές οπτικές, παίζοντας ρόλους που αντικατοπτρίζουν πραγματικές καταστάσεις.
- ◆ Να κατανοήσουν τις διαφορετικές στάσεις που μπορούν να υιοθετήσουν σε ένα πρόβλημα.
- ◆ Να έρθουν σε επαφή με τις ανείπωτες σκέψεις και συναισθήματα που καθοδηγούν τις πράξεις των ανθρώπων.
- ◆ Να «μπούνε στα παπούτσια» των άλλων και να βιώσουν ποικίλες οπτικές και εμπειρίες.

Οδηγίες για τη δραστηριότητα

Παρουσιάστε στους συμμετέχοντες ένα φανταστικό σενάριο από την καθημερινότητά τους, π.χ. Τέσσερα παιδιά κάθονται μαζί. Ένας συμμαθητής ανεβάζει μια εικόνα στο προφίλ του στα social media. Πώς αντιδρούν οι τέσσερις φίλοι σε αυτό το γεγονός; Ακολουθούν σχόλια υποτίμησης, ειρωνείας ή χλευασμού (body shaming);

Στάδια δράσης

1. Στην αρχή επιλέξτε εθελοντες από την εφηβική ομάδα, δώστε εσείς τους διαλόγους φροντίζοντας να περιέχουν διαφορετικούς ρόλους, π.χ. επικριτικός, υποστηρικτικός ή παρατηρητής.
2. Αφού παιχτεί το σενάριο μία ή δύο φορές, ρωτήστε την ομάδα:
 - ◆ Τι στάση κρατά ο κάθε ρόλος;
 - ◆ Ποιες σκέψεις ή συναισθήματα τον οδηγούν σε αυτή τη στάση;
3. Δοκιμάστε να αλλάξετε το σενάριο ώστε να εξελιχθεί με διαφορετικό τρόπο.
4. Δώστε τη δυνατότητα σε μέλη της εφηβικής ομάδας να αναλάβουν ρόλους και να πάρουν μέρος, αλλάζοντας την πορεία της ιστορίας.
5. Έχετε στο μυαλό σας ρόλους και εξελίξεις που ανατρέπουν τα δεδομένα, ώστε να αναγκάσετε τους συμμετέχοντες να πάρουν θέση και να διαμορφώσουν άποψη για το θέμα.
6. Εισάγετε έναν ρόλο που μέχρι τώρα δεν εξετάστηκε, π.χ. τον ρόλο του παιδιού που ανέβασε τη φωτογραφία στο πρώτο παράδειγμα.
7. Στο τέλος, συζητήστε και άλλες πιθανές εξελίξεις και ρόλους που θα μπορούσαν να έχουν άποψη για το θέμα, όπως δάσκαλοι, γονείς, δημοσιογράφοι κ.ά.

Βήμα 7ο: Κλείνουμε με ερωτήσεις αναστοχασμού

Ολοκληρώστε τη διεργασία αφήνοντας ένα αποτύπωμα. Αντί για συμπεράσματα ή συμβουλές, προτείνουμε να χρησιμοποιείτε ανοιχτές ερωτήσεις, όπως:

- ◆ Υπάρχει τελικά κάποιος λάθος τρόπος να έχεις ένα σώμα;
- ◆ Αν τα πρότυπα ομορφιάς αλλάζουν διαρκώς και εμένα με επηρεάζουν μήπως με καταδικάζουν να νιώθω διαρκώς ανασφάλεια;
- ◆ Μήπως σε πιο συμπεριληπτικές κοινωνίες μπορεί νιώθουν όλοι πιο χαρούμενοι και ασφαλείς;
- ◆ Γιατί έχω την ανάγκη να είναι οι άνθρωποι όπως εγώ πιστεύω ότι πρέπει να είναι;
- ◆ Μήπως η σύγκριση κλέβει τη χαρά μου;
- ◆ Είμαι μόνο ένα πράγμα; Είναι τόσο σημαντικό τελικά το βάρος, τα μαλλιά μου, το δέρμα μου κ.λπ;

Ανοιχτά ερωτήματα για αναστοχασμό

1. Θεματική εικόνας σώματος και στερεοτύπων

- ◆ Διαπιστώθηκε ότι τα ζητήματα εικόνας σώματος και body shaming αποτελούν σημαντικό θέμα στις αλληλεπιδράσεις των εφήβων και συνδέονται στενά με την αίσθηση του ανήκειν, την αποδοχή από την ομάδα συνομηλίκων και τη διαμόρφωση της εφηβικής ταυτότητας.
- ◆ Τα θέματα αυτά εμφανίστηκαν πιο έντονα στους μαθητές του Λυκείου, ενώ στις μικρότερες τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διαπιστώθηκε δυσκολία στην ονομασία και εννοιολόγησή τους, παρά την ύπαρξη σχετικών εμπειριών.

2. Συμμετοχή και δυναμική μαθητικών ομάδων

- ◆ Παρατηρήθηκαν διαφοροποιήσεις στον βαθμό και τον τρόπο συμμετοχής των μαθητών, με συνύπαρξη ενεργών και πιο παθητικών ρόλων. Ωστόσο, οι συμμετοχικές και βιωματικές μεθοδολογίες του προγράμματος συνέβαλαν στη δημιουργία ενός πιο συμπεριληπτικού μαθησιακού περιβάλλοντος, στο οποίο αμβλύθηκαν οι συνήθειες διαχωρισμοί μεταξύ «καλών» και «αδύναμων» μαθητών, αναδεικνύοντας διαφορετικές μορφές έκφρασης και εμπλοκής.
- ◆ Η διαδραστική και βιωματική φύση του προγράμματος επέτρεψε την ουσιαστική εμπλοκή ακόμη και μαθητών με περιορισμένη λεκτική ή σωματική έκφραση.

3. Γνωστικές και βιωματικές διαστάσεις

- ◆ Οι μαθητές μπορούσαν σε θεωρητικό επίπεδο να διατυπώσουν κοινωνικά αποδεκτές, μη στερεοτυπικές θέσεις, ωστόσο παρουσίασαν δυσκολία στη μεταφορά της γνώσης σε προσωπική στάση και πράξη.
- ◆ Αρκετά συχνά παρατηρήθηκε περιορισμένη εξοικείωση με τη θεατρική έκφραση, τον αυθόρμητο λόγο και την ανάληψη ρόλων.
- ◆ Η προσέγγιση του θέματος μέσω ερωτήσεων, χωρίς προκαθορισμένα συμπεράσματα, ενεργοποίησε την κριτική σκέψη και τον συναισθηματικό στοχασμό των εφήβων.

4. Σχολικό πλαίσιο και ρόλος εκπαιδευτικών

- ◆ Η ανταπόκριση των σχολικών μονάδων υπήρξε ανομοιογενής. Η επιτυχής υλοποίηση του προγράμματος φάνηκε να συνδέεται άμεσα με την πρωτοβουλία και την ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών.
- ◆ Αναδείχθηκε το άγχος των εκπαιδευτικών σχετικά με την κάλυψη της διδακτέας ύλης, το οποίο συχνά λειτουργεί ανασταλτικά για την ένταξη βιωματικών και καλλιτεχνικών παρεμβάσεων, παρά την αναγνωρισμένη παιδαγωγική τους αξία.
- ◆ Οι εκπαιδευτικοί αναλαμβάνοντας τον ρόλο του παρατηρητή -και όχι του συντονιστή - ανέπτυσαν συχνά μια πιο καθαρή ματιά παρατηρώντας τις εφηβικές ομάδες τους από διαφορετική οπτική γωνία.

ΣΧΟΛΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

«Εξαιρετική εμπειρία για τους εφήβους! Το εργαστήριο, καλλιεργεί την αυτοεκτίμηση, ενισχύει τη συνεργασία και ανοίγει ουσιαστικές συζητήσεις γύρω από τη διαφορετικότητα! Πολύ καλή οργάνωση και σύγχρονες παιδαγωγικές πρακτικές. Οι μαθητές/τριες μας συμμετείχαν με ενθουσιασμό και αποκόμισαν σημαντικά εφόδια!»

«Δεν περίμενα κάτι λιγότερο από τους συνεργάτες του ΣΜουΘ. Πιστεύω, ότι η εμπειρία έχει αποτυπωθεί στα παιδιά έντονα! Μέσα στο χώρο του θεάτρου τα μοιράσματα, οι δηλώσεις, όλα λειτουργούν πιο δυναμικά, με την εξαιρετική καθοδήγηση φυσικά των δύο συνεργατών. Αυτές οι δράσεις με «συνέργεια» όλων μας είναι επειγόντως απαραίτητες! Ευχαριστούμε!»

«Πολύ ωραία δουλειά, με πολύ προσιτούς και ευχάριστους ανθρώπους! Το εργαστήριο θεωρώ ότι είναι φτιαγμένο με αληθινό ενδιαφέρον για τους εφήβους και ειλικρινή σεβασμό προς αυτούς. Οι παρατηρήσεις σχετικά τα στερεότυπα αρκετά στοχευμένες. Προσωπικά, θεώρησα πολύ σημαντικό ότι δεν υπήρξε δαιμονοποίησή αυτών, όπως έχουμε συνηθίσει να συμβαίνει τα τελευταία χρόνια για οτιδήποτε θεωρείται στερεότυπο».

Επισκεφθείτε τις ιστοσελίδες μας:

Δημοτική

SYN
ERG
CULTURE
SPACE
ΕΛΛΑΣ

Ακολουθήστε μας στα social media για να λαμβάνετε ενημερώσεις για όλες τις δράσεις:

facebook

instagram

Λάρισα 2025/2026